

Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

ivàlua ✓

Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

BARCELONA, 25 DE NOVEMBRE 2015

Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

ivàlua Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

Presentació: Gerard Ferrer Esteban, recercador de la Fundació G. Agnelli i del Grup Interdisciplinar de Polítiques Educatives (UB)

Barcelona, 25 de novembre 2015

Quines estratègies d'agrupament?

Diverses modalitats d'agrupament:

- Agrupaments per nivells entre les classes (streaming)
- Agrupaments per nivells dins de les classes (ability grouping)
- Agrupaments multi-grau (cross-grade grouping)
- Agrupaments heterogenis (p.e. collaborative learning)

Quines estratègies d'agrupament?

Tipus d'agrupament	Finalitat destacada	Teoria del canvi (mecanisme bàsic)	Mida de l'agrupament	Matèries	Flexibilitat
<i>Agrupaments per nivells entre classes</i>	Millorar competències cognitives	Alineació dels objectius i els continguts amb aptituds i necessitats d'aprenentatge	Grup-classe	Totes	No hi ha mobilitat entre els grups
<i>Agrupaments per nivells dins les classes / multi-grau</i>	Millorar competències cognitives	Alineació dels objectius i els continguts amb aptituds i necessitats d'aprenentatge	Grups reduïts	Totes o algunes	Diferents graus de mobilitat entre grups: flexibilitat condicionada
<i>Agrupaments heterogenis (estratègies cooperatives)</i>	Millorar competències cognitives i no cognitives	Motivació (interdependència), cohesió social, desenvolupament cognitiu	Grups reduïts	Totes o algunes	Total flexibilitat (grups heterogenis segons diferents criteris)

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

Què ens preguntem?

- **Agrupar els estudiants: val la pena?**
- **Quines estratègies d'agrupament afavoreixen l'aprenentatge?**
- **Com es distribueixen els beneficis en termes d'aprenentatge entre els estudiants amb diferents aptituds?**
- **Quines estratègies d'agrupament s'haurien de fomentar prioritàriament a Catalunya?**

Com responem les preguntes?

Aproximació metodològica

- “Revisió de revisions”: WWC, EEF, BEE i altres

16 metanàlisis i 3 revisions no sistemàtiques: més de 500 estudis experimentals i quasi-experimentals sobre els efectes de la dimensió de les classes, de l’agrupament de l’alumnat i de les estratègies d’agrupament

- Referències a avaluacions de programes experimentals i recerques amb estratègies d’identificació atendibles

19 programes avaluats experimentalment (EUA i Regne Unit) i 15 recerques amb estratègies d’identificació alternatives i altament fiables

Funcionen els agrupaments per nivells?

Tipus d'agrupament	Finalitat destacada	Teoria del canvi (mecanisme bàsic)	Mida de l'agrupament	Matèries	Flexibilitat
Agrupaments per nivells entre classes	Millorar competències cognitives	Alineació dels objectius i els continguts amb aptituds i necessitats d'aprenentatge	Grup-classe	Totes	No hi ha mobilitat entre els grups
Agrupaments per nivells dins les classes / multi-grau	Millorar competències cognitives	Alineació dels objectius i els continguts amb aptituds i necessitats d'aprenentatge	Grups reduïts	Totes o algunes	Diferents graus de mobilitat entre grups: flexibilitat condicionada
Agrupaments heterogenis (estratègies cooperatives)	Millorar competències cognitives i no cognitives	Motivació (interdependència), cohesió social, desenvolupament cognitiu	Grups reduïts	Totes o algunes	Total flexibilitat (grups heterogenis segons diferents criteris)

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

Funcionen els agrupaments per nivells?

En general:

Entre classes: Impacte mitjà no significatiu i efectes diferencials potencials

Dins de les classes: Impacte positiu rellevant i efectes diferencials potencials

En concret:

- Els estudiants més vulnerables estan més tutelats que en el grup-classe, però menys que en agrupaments heterogenis
- Ajustaments curriculars i ritme d'ensenyament
- Flexibilitat els agrupaments i mobilitat de l'alumnat
- Avaluació continuada
- Utilització dels agrupaments homogenis per a no més d'una o dues matèries

Funcionen les estratègies cooperatives en agrupaments heterogenis?

Tipus d'agrupament	Finalitat destacada	Teoria del canvi (mecanisme bàsic)	Mida de l'agrupament	Matèries	Flexibilitat
Agrupaments per nivells entre classes	Millorar competències cognitives	Alineació dels objectius i els continguts amb aptituds i necessitats d'aprenentatge	Grup-classe	Totes	No hi ha mobilitat entre els grups
Agrupaments per nivells dins les classes / multi-grau	Millorar competències cognitives	Alineació dels objectius i els continguts amb aptituds i necessitats d'aprenentatge	Grups reduïts	Totes o algunes	Diferents graus de mobilitat entre grups: flexibilitat condicionada
Agrupaments heterogenis (estratègies cooperatives)	Millorar competències cognitives i no cognitives	Motivació (interdependència), cohesió social, desenvolupament cognitiu	Grups reduïts	Totes o algunes	Total flexibilitat (grups heterogenis segons diferents criteris)

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

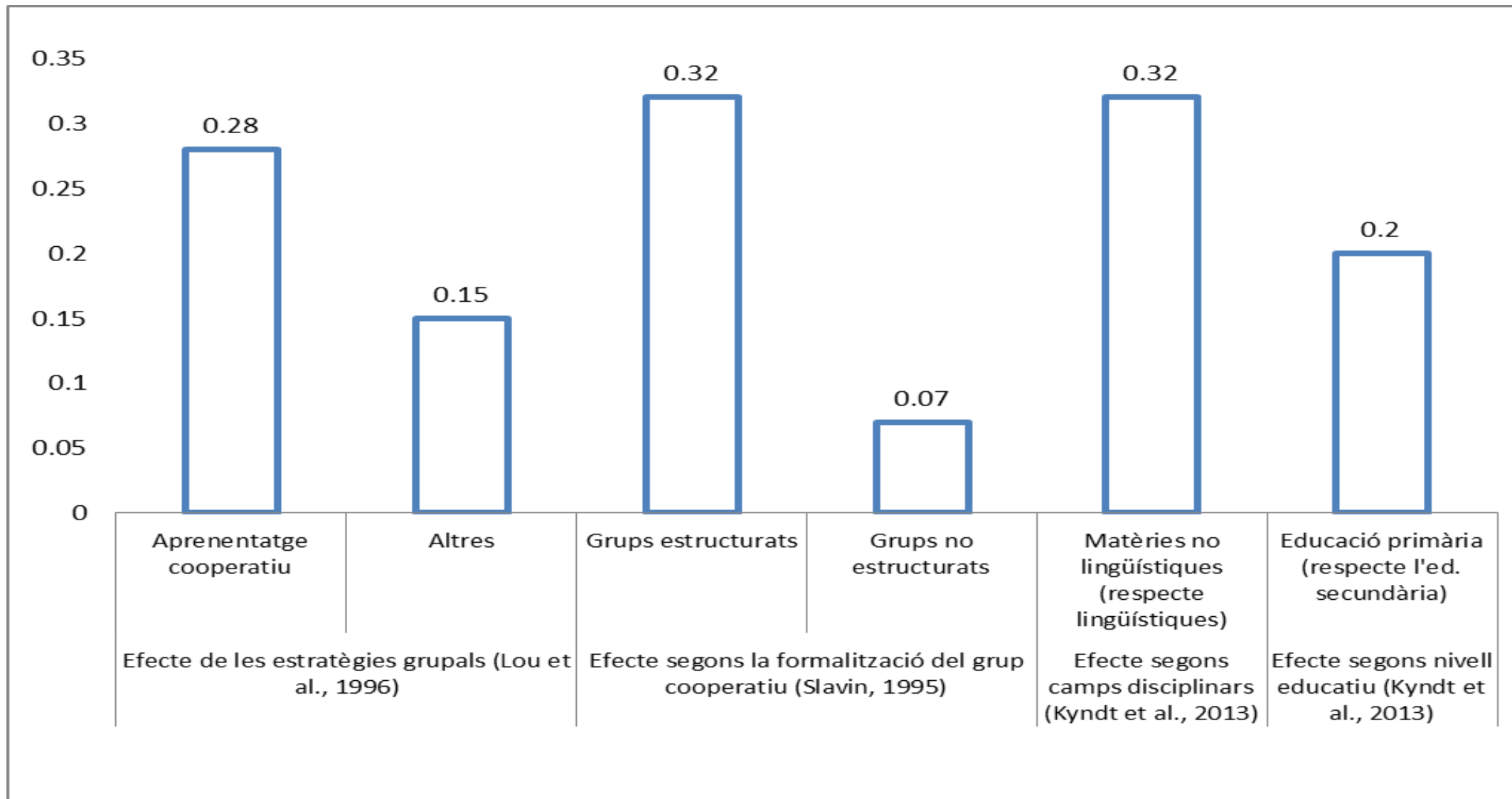
Funcionen les estratègies cooperatives en agrupaments heterogenis?

En general:

Impacte mitjà positiu dels agrupaments vs. l'ensenyament amb grup-classe

Impacte mitjà positiu i rellevant de les estratègies cooperatives (+ 5 mesos)

En concret (i): Variacions d'efectivitat segons estructura, matèria i nivell educatiu

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

Funcionen les estratègies cooperatives en agrupaments heterogenis?

En concret (ii): *condicions de funcionament*

- **Activitat d'aprenentatge formal i estructurada**
- **Objectius grupals i rendició de comptes individual**

L'èxit individual depèn de l'èxit dels altres

L'èxit del grup depèn de l'aprenentatge individual

- **Interdependència positiva (funcional)**

Els estudiants que treuen més beneficis dels grups cooperatius són els que donen i reben explicacions elaborades

- **Incentius**

Sistemes de reconeixement i proposta puntual de plantejaments competitius

- **Combinació amb altres plantejaments metodològics**

Resum

- **Efectivitat:** quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?
 - i. agrupaments per nivells entre classes = ensenyament amb grup classe
 - ii. ensenyament amb grup classe < grups cooperatius en agrupaments heterogenis
 - iii. aprenentatge cooperatiu en grups heterogenis \leq agrupaments flexibles per nivells

- **Equitat:** quines estratègies d'agrupament distribueixen millor els beneficis?
 - i. agrupaments per nivells entre classes \leq ensenyament amb grup classe
 - ii. ensenyament amb grup classe < agrupaments flexibles per nivells
 - iii. agrupaments flexibles per nivells < aprenentatge cooperatiu en grups heterogenis

Implicacions per a la pràctica

Estendre, formalitzar i desenvolupar estratègies estructurades d'aprenentatge cooperatiu:

- Accions estructurades, sistemàtiques i no improvisades
- Estructures cooperatives que fomentin la interdependència positiva: objectius grupals, rendició de comptes individual i sistemes de reconeixement
- Formalitzar els mètodes d'agrupament cooperatiu incloent-los en la metodologia ordinària dels centres. També i sobretot a la secundària!

Revisar les pràctiques existents d'agrupaments flexibles:

- Vetllar per l'alineament d'objectius, mètodes d'ensenyament i materials segons els diferents nivells dels grups
- Reforçar l'avaluació continuada dels estudiants per garantir la mobilitat entre grups
- Limitar aquestes pràctiques a un o dos àmbits disciplinars (p.e. lingüístic i matemàtic), com succeeix actualment en molts centres catalans

Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa

FUNDACIÓ
fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

ivàlua ✓

Institut Català d'Avaluació
de Polítiques Públiques

Quines estratègies d'agrupament milloren els resultats de l'alumnat?

BARCELONA, 25 DE NOVEMBRE 2015